

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Licijska knjižnica,
Ljubljana

Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Simon Gregorčičevi ulici.
— Dopisi se ne vračajo. — Št. pri čekovnem uradu v Ljubljani 11.953.

Naročnina za ozemlje SHS: letno 180 D, za pol leta 90 D, za četrtletje 45 D, mesečno 15 D; za inozemstvo: 210 D. — Plača in toži se v Ljubljani.

LETO VI.

LJUBLJANA, dne 12. junija 1923.

STEV. 67.

Ivan Mohorič:

Razvoj telefonskega in brzojavnega omrežja v Sloveniji.

Zbornični okoliš je bil do svetovne vojne pod Avstrijo glede telefonskega omrežja napram drugim pokrajinam na zadnjem mestu. Na ozemlju sedanje Slovenije nismo imeli poštnega in brzojavnega ravnateljstva in je spadala Kranjska pod ravnateljstvo v Trstu in Štajerska pa pod graško ravnateljstvo, ki sta seveda v prvi vrsti skrbeli za razvoj svojih ožjih okolišev.

Stanje pred vojno.

Na Kranjskem je bilo leta 1915 ob izbruhu vojne z Italijo 1.145 km državnih telegrafskih vodov, 48 km železniško-telegrafskega voda, torej skupno 1.193 km brzojavnih vodov. Dolžina brzojavnih žic je znašala na teh vodih 5.741 km. Kranjska je imela 169 državnih brzojavnih uradov, med njimi samo enega, in sicer v Ljubljani s permanentno službo. Železniških brzojavnih uradov je bilo 77, pravičen samo eden, torej skupno 137.

Medkrajevno telefonsko omrežje je obsegalo pravzaprav samo tri tranzitne vode z Dunaja proti Trstu in je merilo na Kranjskem 331 km, dolžina žic pa je znašala 1.201 km. Krajevna telefonska mreža je obstajala samo v Ljubljani in za službene namene je bila telefonska centrala tudi v Postojni za omejitvev napak. Celokupno krajevno telefonsko omrežje je merilo 474 km, medtem ko je število vseh telefonskih abonentov znašalo 469. Na spodnjem Štajerskem in v Prekmurju, glede katerega sicer nimamo posebne statistike, je bilo v tem oziru vendarle mnogo boljše.

Razvoj med vojno.

Naključje je hotelo, da je postala sedanja Slovenija od leta 1915 naprej ožje vojno ozemlje, sedež najrazličnejših poveljstev in čet ter taborišč, ki so brezpogojno rabili telefonske zveze. Toda vodi in zveze, ki so bile zgrajene med vojno, niso sijo povečini provizoričen značaj, ker so deloma zgrajene s kabli kot provizorni vodi, deloma pa z železnimi žicami, ki za mirodorni trgovski promet ni vporabna.

Omrežje se je tekom vojne znatno razvilo in tako je bilo začetkom januarja leta 1919 v Sloveniji 1.645.505 kilometrov telegrafskih prog in 6.398.206 km telegrafskih vodov. Telefonske trase pa so znašale že 642.422 km, medtem ko so telefonski vodi merili 6.314.553 km. Interesantna je bila izpeljava brzojavnih vodov ob štajersko-kranjski meji, kjer je na vsakem bregu vodil poseben brzojavni vod, preko Save pa ni zveze. Tudi drugod so manjkale na kratke razdalje brzojavne zveze, da se je moralo pošiljati brzojavke po velikanskih ovinkih na proti ležečo postajo. Brzojavke iz Krškega v Krško vas se mora pošiljati preko Ljubljane in Novega mesta; brzojavke iz Kočevja v Delnice pa preko Ljubljane, Rakeka in Prezida. Brzojavke iz Mellike v Karlovac morajo preko Novega mesta na Jesenice na Savi in preko Zagreba v Karlovac.

Napredek po prevratu.

Novoosvojen poštino in brzojavno ravnateljstvo v Ljubljani je šlo z vso vnemo na delo, da odstrani v prvi vrsti provizorne naprave v Sloveniji ter jih z vsem razpoložljivim

materijalom polagoma nadomesti z definitivnim. Trgovska in obrtniška zbornica je takoj 1919 predložila čež. vladi obširno spomenico glede dograditve telefonskega omrežja in uporabe demobilizacijskega materiala v te svrhe. Naraščajoča industrija, mnogobrojne nove trgovske tvrdke, kakor tudi večji obrtniki so vsled izpremenjenih razmer in nestalnih gospodarskih prilik potrebovali nujno telefonske zveze in iz vseh večjih industrijskih in trgovskih krajev so prihajale na zbornico in na ravnateljstvo prošnje za odobritev telefonskih krajevnih central in za zgradbo telefonskih naročniških postaj. Zanimanje za brzojavne zveze je popolnoma ponehalo in brzojavni promet je sploh začel pojemati in padati. Videti je bilo, da je občilo, ki odgovarja praktičnim potrebam gospodarskih krogov v modernem prometu, le telefon. Trgovska zbornica je incijativno, kakor tudi na predloge raznih krajevnih organizacij in interesentov z mnogimi spomenicami in reči moramo skoraj vedno z uspehom pokrenila vprašanje novih spojev in central.

V štirih letih po prevratu, od začetka leta 1919 pa do konca 1922 se je zgradilo v Sloveniji 56.895 km telefonskih prog z 103.690 km telegrafskimi vodi. Telefonskih prog pa je bilo zgrajenih v istem času 752.695 km s 3.597.032 telefonskimi vodi, tako, da je znašala 31. decembra 1922 telegrafska mreža v Sloveniji 1.702.400 km prog z 6.502.896 vodi. Telefonsko omrežje pa je merilo 1.395.117 km prog z 9.911.585 km vodi, ali z drugimi besedami povedano, da se je v tem času dolžina telefonskih prog v Sloveniji podvojila, medtem ko je dolžina telefonskih vodov napredovala za nad 50 odstotkov.

Danes imamo v Sloveniji 178 državnih brzojavnih postaj, nešteti železniške brzojavne urade, katere poština uprava souporablja za brzojavno službo, in 125 telefonskih central, med njimi 24 takih, ki posredujejo tudi brzojavke, s 1.441 telefonskimi naročniki.

V navedenih 4 letih po prevratu se je otvorilo: 74 novih telefonskih central in je bilo zgrajenih 679 glavnih telefonskih postaj za telefonske abonente z 62 zunanji stranskimi postajami in 404 notranji postajami. V zadnjem času so bila vpeljala nekatera večja podjetja avtomatične domače centrale za notranji promet. Otvorilo se je leta 1919 — 29, 1920 — 16, 1921 — 8, 1922 11, a leta 1923 dosedaj 10 telefonskih central.

Napačna odmera plačarine za leto 1921.

Na ponovne prošnje je finančna uprava plačarino za leto 1922 ukinila, za leto 1921 pa znižala na ta način, da je en del službenih prejemkov, ki odpade na draginjske doklade izvzela iz obdačbe, od ostalih prejemkov pa plačarino izdatno znižala.

Plačarine prostih je po zakonu z dne 27. jun. 1921, Uradni list št. 90 pri službenih prejemkih do 30.000 K 50%, do 45.000 K 40%, do 60.000 K 30%, do 80.000 K 20% in do 100.000 kron 10%. Lestvica pa je preurejena takole:

Od službenih prejemkov (po odbitku označenih odstotkov), in sicer: od 30.000 K do izpod 40.000 K 1%, od 40.000 K do izpod 50.000 K 2%,

od 50.000 K do izpod 65.000 K 3%, od 65.000 K do izpod 80.000 K 4%, od 80.000 K do izpod 100.000 K 5%, od 100.000 K ali več 6%.

Plačarina v prvi stopnji (do izpod 40.000 K) je oproščena tudi državnega pribitka in avtonomnih doklad.

Razlika je v obdačbi uprav velikanska. Po prvotni lestvici bi bilo plačati, n. pr. od službenih prejemkov (po odbitku draginjskih doklad) v znesku 32.000 K v Ljubljani na plačarini z dokladami in z invalidnim davkom vred 5012 K, medtem ko je plačati po novi lestvici, z invalidnim davkom vred, samo 368 K. Razlika znaša torej 4644 K.

Davčna administracija v Ljubljani pa razpošilja te dni plačilne pozive na trgovce, zadrage itd. ter so v njih preračunjene plačarina in potem seveda tudi doklade in invalidski davek dosledno še po stari lestvici, kakor da bi ravno ona sama ne vedela za olajšavo, ki si jo je trgovski stan z mujo priboril.

Zadeva je preveč zamotana, da bi jo mogel vsak trgovec ali pa vsak uslužbenec sam uvideti in napraviti do 20. t. m. priziv, ki ga stane razen dela še kolek za 10 Din.

Pomoča je generalna in zagrešila jo je davčna administracija sama. Finančno upravo prosimo zaradi tega nujno, da zaukaže pomočo uradnim potom tudi sama popraviti, ne glede na to, ali se stranka zoper predpis pritoži ali ne.

To prosimo s čim večjo upravičenostjo, ker vendar ne gre, da bi se zahteval priziv od vsakega uslužbenca posebej, zlasti ker ravno on navadno še ne ve ne ničesar o predpisu; službodajalčev priziv bi pa povzročil odpis plačarine samo zanj, ne pa tudi za uslužbenca. — Končni efekt bi bil pa isti, da bi moral trgovec vse sam plačati. Tudi je rok do 20. t. m. prekratek, da bi mogli vložiti vsi prizadeti uslužbenici sami pravočasno svoje prizive.

Jamstvo pošte za prevzete pošiljatve.

Za trgovstvo, ki vrši pretežni del svojega prometa potom poš, je neobhodno potrebno, da je o predpisih in pogojih za jamstvo pošte za prevzete pošiljatve v vseh podrobnostih informirano. Drugače je trgovcu nemogoče sestaviti pravilno reklamacijo in odškodninsko zahtevo. Zato smo smatrali za potrebno, da objavimo sedaj veljavne predpise in določbe glede poštne jamstva.

Jamstvo za navadne pismene pošiljke.

Za navadne pismene pošiljke pošta sploh ne jamči.

Za izgubo in poškodbo pisemskih pošiljk, za zmanjšanje ali izgubo vsebine, za napačno poslovanje ali za zakasnitev pri poslovanju s takimi pošiljkami, pa tudi za posledice iz vsega tega ne prevzame pošta nobene materialne odgovornosti in ne daje nobene odškodnine.

Na opravičene pritožbe, ki se nanašajo na kakršnokoli pošiljko, uvede pošta v vsakem oziru preiskavo in obvesli o uspehu preiskave prejemnika oziroma pošiljatelja.

Jamstvo za priporočene pošiljke.

V noranjem prometu daje pošta pošiljatelju za izgubljeno priporočeno pošiljko, ne glede na vsebino odškodnino 50 dinarjev, ako je po pošiljki poizvedoval v roku enega leta od dneva predaje in izročil pismeno

zahtevo o odškodnini v roku treh mesecev po prejemu končno rešene poizvednice. Če je izgube pošiljke kriva višja sila (vis major), se ne daje odškodnine.

Naslovniku se izplača ta odškodnina le tedaj, ako je pošiljatelj svojo pravico njemu odstopil.

Za poškodbo, delno ali popolno izgubo vsebine, za napačno poslovanje ali za zakasnitev priporočenih pošiljk in za posledice iz vsega tega pošta ni odgovorna. Prav tako ni pošta odgovorna in ne daje nobene odškodnine takrat, kadar je tega kriva višja sila (vis major), na prim. požar, poplava, trčenje vlakov, razbitje ladje, itd. V primerih nepremagljive višje sile je pošta dolžna pošiljatelje izgubljenih ali uničenih pošiljk, kolikor jih more ugotoviti, o usodi njih pošiljk obvestiti.

V vojnem času sme poština uprava jamstvo omejiti.

Za denar ali druge vrednostne reči, ki so bile v priporočenem pismu, pa so iz njega izginile, dobi pošiljatelj oziroma naslovnik samo tedaj odškodnino, ako se posreči krivca najti in znesek odškodnine iz njega izterjati.

Ako je bila priporočena pošiljka po krivdi poštnega uslužbenca napačno dostavljena, pa se pošiljka oziroma njena vsebina ne more nazaj dobiti, se smatra priporočena pošiljka za izgubljeno in se pošiljatelju izplača predpisana odškodnina.

Za službene priporočene pošiljke, ki so oproščene od poštnih pristojbin, se ne daje odškodnina. Izjema so one od poštnih pristojbin oproščene priporočene pošiljke, za katere je priporočnina plačana.

Za odkupne priporočene pošiljke je pošta odgovorna tako, kakor za vsako drugo priporočeno pošiljko, dokler jih ne dostavi, pozneje pa za znesek odkupnine.

Jamstvo za nakaznice.

Pri nakaznicah jamči pošta samo za vplačani znesek.

Za izgubo ali zakasnitev, za napačno izplačilo, ki ga je zakrivil pošiljatelj z nezadostnim ali z nepravilnim naslovom in za posledice iz vsega tega, pošta ni odgovorna.

Tam, kjer se izplačujejo nakazniški zneski na pošti, preneha jamstvo pošte kakor hitro se nakaznica pravilno dostavi, ker se izplačuje nakazniški znesek prinašalcu pravilno podpisane nakaznice, ne da bi moral dokazati svojo opravičenost in istovetnost.

Ako ni nakaznišk. zneska v roku enega leta nihče zahteval, ga izplača pošta v roku treh let po predaji, če se more iz poštnih listin dognati, da je bila nakaznica vplačana in da še ni izplačana. Po treh letih izgubi pošiljatelj pravico do nakazniškega zneska.

Jamstvo za pošne naloge.

Za priporočena pisma, v katerih so poštni nalogi, in za ona pisma, v katerih so vrnjene ali za naslovnika poslana terjatvene listine, jamči pošta, razen če je izgube kriva višja sila, tako kakor za vsako drugo priporočeno pismo. Za znesek, ki je bil izterjan na podlagi terjatvene listine poštnega naloga, pa jamči pošta tako, kakor za nakazniški znesek.

Ako se terjatvena listina dolžniku dostavi, ne da bi plačal dolg, ali če se listina po otvoritvi naložnega pisma na pošti izgubi, jamči pošta za dejansko škodo, pa samo do višine

zneska, ki bi ga morala od dolžnika izterjati, s pogojem, da odstopi pošiljatelj svojo terjatev pošti.

Pošta ne jamči za izgubo dobička, niti za škodo zaradi prepozne oprave, prepozne pokaza itd.

(Konec prih.)

I. Mohorič.

Stanje trgovskega strokovnega in nadaljevalnega šolstva v Sloveniji.

(Konec.)

10. Sosveti za trgovsko šolstvo.

Potrebno bi bilo, da bi se osnoval pri ministrstvu poseben odbor za trgovsko šolstvo, kakor obstoja v mali obliki v Ljubljani, pri trgovski akademiji, ki bi odločeval v strokovnih zadevah in dajal nasvete ministrstvu. Poleg tega bi bilo želeli, da skliče oddelek ministrstva trgovine in industrije v Ljubljani odnosno trgovska zbornica anketo o trgovskem šolstvu, na katero bi bilo povabiti razen učiteljskih zborov tudi zastopnike trgovskih organizacij, denarnih zavodov in zadrug, da pridemo enkrat v tem predmetu na jasno in se zjedimo na nekak program dela.

Ministrstvo v Beogradu je glede trgovskega šolstva čisto pasivno. Ne vem ali se ne more živeti v potrebe naše nove države in se ne more iz okvirja nekdanje Srbije zamisliti v naloge moderne države in ali ne vidi kaj storijo v tem oziru druge države. Dosedaj ni izdalo nikakih organizatornih in administrativnih predpisov za te šole. Vse kar imamo je še iz prejšnjih dob.

Trgovskemu šolstvu je treba posvetiti mnogo pažnje. Apelirati ne samo na državo, marveč tudi gremije kot trgovske stanovske organizacije, v katerih delovnem programu se nahaja skrb za strokovno izobrazbo naraščaja. Ako hočemo, da se razvijemo iz naših malih razmer, da se osamosvojimo v veletrgovini, da napredujemo iz malih kramarskih razmer in primitivnega barantanja do moderne tehnike trgovanja, potem moramo graditi tu na vseh koncih in krajih, da zgradimo in izpopolnimo naše trgovsko šolstvo v polnem obsegu. Dela imamo tu vsi dosti, najmanj za eno desetletje in tudi prilike, da praktično dokažemo svoj stanovski ponos na izpopolnjevanju izobrazbe in na strokovnem napredku. Kakor sem že omenjal, je treba izpopolniti knjižnice šol z moderno trgovsko literaturo, na primer z nemško, ki nam je vsem najlažje dostopna in ki je zelo bogata, dobra in temeljita. Ona obsega nebroj monografij o posameznih trgovskih strokah, znanostih in poslovanju.

11. Naša trgovska strokovna literatura.

Treba je pa tudi, da začnemo misliti na času in razmeram primerno pomnožitev naše skromne domače slovenske trgovske literature in sicer z razvojem strokovnega periodičnega lista, kakor tudi z izdajanjem knjižnih del in sicer prevodov in originalnih študij. Potrebujemo šolskih knjig za učne zavode, dalje praktičnih vodnikov za samouke in teoretičnih del o narodnem gospodarstvu. Zelo bi se lahko pospešil razvoj te literature, ako bi se letno pri trgovski zbornici ali pri kakem drugem zavodu razpisale pisateljske nagrade za strokovne študije na primer o položaju, stanju in razvoju naše lesne trgovine, živinske trgovine, vinske trgovine in trgovine s poljskimi pridelki, v katerih bi se natančno opisala tehnika trgovanja, trgovski običaji, vsa za to stroko vpoštev prihajajoča vprašanja izvozne trgovske politike, carine, železniških in plovniških tarif, primerjalno našo trgovino z raznimi visokorazvitimi inozemskimi državami in razmotrivalo možnosti našega razvoja zboljšanjem produkcije in kreditne ter kupčijske organizacije. Izdajo

takih študij bi lahko omogočila ena sama veletrgovna te ali one stroke in koristilo pa bi se s tem vsem. Tu je prilika, da pokažejo trgovci razumevanje za velike naloge sedanjosti.

Vsa naša strokovna trgovska literatura, ki jo imamo, je ustvarjena v težkih časih probujanja z velikim trudom in požrtvovalnostjo par oseb ob splošnem dezinteresu velike večine trgovstva. Največjo zaslugu si je na tem polju pridobilo slovensko trgovsko društvo »Merkur«, ki je tekom svojega dosedanjega dvajsetletnega obstoja izdalo poleg gospodarske revije »Slovenski trgovski vestnik« odnosno od 15. aprila 1919 »Narodno-gospodarski Vestnik« in »Trgovskega koledarja«, ki je izhajal od 1907 do 1915, še sledeče knjige: Menjično pravo (2 izdaji leta 1904 in 1921), Trgovska korespondenca (1913 in 1920), Knjigovodstvo 1908 in Trgovsko računstvo v treh delih. Poleg tega pa je omeniti še brošure o železniških predpisih, sotrudiškem zakonu in pokojninskem zavarovanju.

Mnogo važnih strokovnih knjig je izdala zaloga šolskih knjig v Ljubljani. Med publikacijami bi bilo posebno omeniti: Sičeve: Računske naloge za trgovske šole; Verbičeve Blagoznanstvo v dveh delih; dalje Kleibl-Volčeve Trgovsko korespondenco, Čebularjevo Knjigovodstvo, Računstvo za lesne obrti, Knjigovodstvo za lesne obrti in vadbenice za nadaljevalne šole.

Za nadaljna potrebna dela so rokopisi že pripravljani, ni pa kredita za njih izdaje, ker je bila postavka 60.000 Din za subvencioniranje izdajanja trgovskih šolskih knjig črtana. Pouk brez knjig je seveda zelo otežkočen in zato morajo trgovske organizacije z vso energijo delovati na to, da se ta postavka v državnem proračunu obnovi in da se tudi v nadomestilo za letos izgubljeno subvencijo primerno poviša.

SEDANJE STANJE IN BODOČE NALOGE TRGOVSKE STROKOVNE IZOBRAZBE.

Iz krogov trgovcev čujemo sem in tja pritožbe nad zaostalostjo trgovskega naraščaja, kar se mora deloma vknjižiti in na račun splošnih vojnih in povojnih razmer. Pri nekaterih gremijih se je celo že pokrenila misel, da naj bi se v bodoče za vstop v trgovski stan zahtevalo vsaj nekoliko srednješolske izobrazbe. To mnenje je nastalo predvsem radi tega, ker so razmere v nekaterih strokah trgovine zelo neugodne, ker se je vrnila med vojno in po vojni v proste trgovske stroke cela vrsta ljudi, katerim se je sicer posrečilo izkoristiti nekoliko ugodnih, a enako riskantnih momentov vojne in povojne konjunktore, ki pa v mnogem oziru s svojo nesolidnostjo ne delajo ravno časti našemu trgovskemu stanu. Zelja, odnosno zahteva po višji splošni predizobrazbi naraščaja za trgovski stan je brez dvoma hvalevredna in bi bila za delo strokovnih organizacij odločilnega pomena, ker ima današnja pomanjkljiva inicijativnost večine gremijev svoj izvor v tem, da primanjkuje široke gospodarske informacije našim trgovskim krogom. Vendar je ta ideja vsled absolutne zahteve popolne prostosti trgovskega poklica in proste konkurence v sedanjih časih še težko izpeljiva.

Učni efekt nadaljevalnih šol je težko presoditi, ker nam manjkajo za to podrobnejši podatki. Veliko je v tem oziru odvisno od učitelja samega in sicer predvsem ali ima sam kvalifikacijo za pouk na nadaljevalnih šolah, to je ali je absolvirati dobitni tečaj ali ne, potem pa tudi od njegovega osebnega interesa za gospodarska vprašanja in smisla za presojo praktičnih potreb našega gospodarskega življenja. V tem leži vsa težava in nevarnost, da postanejo nadaljevalne šole več ali manj le nekako razširjeno ponavljanje splošnega pouka osnovnih odnosno meščanskih šol. Za to se tudi mnogi strokovnjaki o nadaljevalnem šolstvu zelo nepovoljno izražajo. Od-

delek ministrstva trgovine in industrije v Ljubljani toži nad tem, da so razmere proračunskih kreditov za šolstvo postale tako žalostne, da ni niti sredstev za nadziranje nadaljevalnih šol po deželi, vsled česar celi instituciji grozi razpad.

Ako reasumiramo na kratko sedanje stanje vidimo:

1. da je za sedanjo dobo zelo primerno prirejanje raznih strokovnih tečajev, ki so splošno dostopni, ker je interes izven-trgovskih krogov za te komercijelne tečaje mnogo večji, kakor pa interes med trgovstvom samim.

Zato je tudi pozdraviti prireditve večernega bančnega tečaja, ki ga je baš te dni otvoril profesor Sič v Ljubljani. Želeli je le, da bi se ta tečaj razširil in s časom prilagodil za izobrazbo uradništva tudi za druge kreditne institucije izven bank. Ti tečaji so izhodišče za ambicioznejše ljudi, da si potem sami naprej dopolnjujejo strokovno izobrazbo;

2. s prihodnjim šolskim letom dobimo prve absolvente akademije, iz katere se bo potem vsako leto redno rekrutiral dober naraščaj za veletrgovino in industrijo;

3. program, ki je bil začrtan na prvem vseslovenskem trgovskem shodu leta 1907 v Ljubljani, je danes izveden, ker smo že pred vojno poslovenili do tedaj nemške nadaljevalne šole in po prevratu pa tudi celjsko in mariborsko državno trgovsko šolo.

Zato bi bilo želeli, da si na teh uspehih še lešos zasnujemo sami v trgovskih organizacijah sporazumno z merodajnimi upravnimi oblastmi program nadaljnjega dela, to je poglobitve in dopolnitve trgovskega strokovnega pouka, ki ga potrebuje trgovska omladina vsled izpremenjenih gospodarskih razmer. Kje bi bilo pričeti in kje dopolnjevat, sem naznačil že pri razpravah o posameznih šolah. Preostaja še vprašanje strokovne prosvete za trgovske pomočnike, ki postaja tudi zelo pereče.

H koncu bi še pripomnil, da sem lani skušal, da bi vpeljali v Trgovskem listu vsaj tedensko rubriko o našem trgovskem šolstvu, kar pa se mi takrat ni posrečilo. Morda postane s časom zanimanje za to aktualno vprašanje vendarle malo večje.

Od naših vrlih gospodinj

je odvisno, da se pri nas uporablja domači izdelek, kakor so »PEKATETE«. So najcenejše, ker se zelo nakuhaajo.

Dokazila o plačilu trošarine.

V trošarinskem zakonu je uveljavljen princip, da morajo trošarinske oblasti imeti vsak čas možnost, prepričati se, ali je trošarini zavezani predmet dejansko za trošarinjen ali ne.

Za dokaz, da je trošarina plačana, služi pri nekaterih predmetih trošarinski znak, pri drugih pa se mora plačilo trošarine dokazati s posebno listino, in sicer: če je predmet uvožen iz inozemstva, s carinsko deklaracijo, če je izdelan v naši državi, pa s trošarinsko priznanico (boletu), spremnico ali sprovodnico.

Trošarinskih znakov je več vrst:

- a) trošarinski pečat (štamplija);
- b) trošarinski svinec (plomba);
- c) trošarinski trak in
- č) trošarinski žig (punca).

Kdaj se devlje na predmet eden ali drugi trošarinski znak, je odvisno od tega, kako je predmet omtan ali pakovan.

Trošarinski pečat (velika trošarinska štamplija) se uporablja pri vseh trošarinskih predmetih, uvoženih iz inozemstva — izvzemši kresila — in pri sladkorju, kavni nadomestkih, kalijevem karbidu ali svečah, ki se izdelujejo v tuzemskih tvornicah.

Štamplija ima napis »Državna trošarina plačana — pri carinarnici (pri tvornici sladkorja — tvornici kavni nadomestkov — pri tvornici sveč — pri tvornici karbida)«.

Trošarinski pečat se pritiska pri carinarnici, odnosno v tvornici na vsak tovorek (sod, vrečo, zaboj itd.) in sicer praviloma poleg trgovskega znaka in številke dofičnega tovorka. Carinarnica pritiska razen tega trošarinski pečat tudi še na račun, ki je priložen deklaraciji ter pristavi uvozno številko in pa dan odprave.

Trošarinski svinec (plomba) se devlje na vreče, in sicer tako, da se z njim primeta konca zvezanega konopca (molvoza) na obeh straneh. Svinec se na to pritrdi in žigosa s plombirnimi kleščami, ki utisnejo vanj na eni strani napis »Tvornica N«, na drugi strani pa napis: »Plačana trošarina«.

Pri odpiranju plombiranih (zasvinčenih) vreč, se sme odrezati le ena stran konopca, tako da na drugem koncu konopca ostane viseči trošarinski svinec.

Trošarinski trak se prileplja na manjše trošarinske predmete, posode (steklenice) in zavoje med pokrovcem (zamaškom) in posodo tako da se pretrga, ko se odpre škaltlja, steklenica, zamoč i. dr.

Dalje se prileplja trošarinski trak tudi na vse sode s trošarini zvezanimi tekočinami izvzemši sode s pivom, žganjem, špiritom in bencinom.

Na sode se prileplja trošarinski trak čez čep in čez veho tako, da se mora trak na čepu predreti, čim se zabije v sod pipa, trak na veho pa se mora pretrgati, čim se po tegne voha iz sode.

Pri steklenicah se prileplja trošarinski trak čez grlo tako, da pride sredina traku na zamašek, konca pa na grlo in se mora, ko se steklenica odpre, sredina raztrgati, dočim pa ostaneta konca na grlu.

Steklenice s pivom se ne opremilajo s trošarinskim trakom.

Preden se trakovi uporabijo, se žigosajo z malo trošarinsko štamplijo, ki ima napis: »Plačana državna trošarina«.

Razen tega mora dostaviti kontrolni organ na trošarinskem traku še naziv trošarinskega predmeta, njega količino in številko prijave, ob kateri je bila trošarina plačana, na primer: »Konjak, $\frac{7}{10}$ l, 351 ali Fino vino, $\frac{7}{10}$ l, 403« itd. (Vpisovanje teh podatkov na trošarinskem traku se ponekod zaradi nezadostnega števila trošarinskih organov opušča).

Ako se trošarinski predmeti pripravijo v manjše zavoje (n. pr. steklenice), pa se vložijo v večje (v zaboj), preden se dajo v promet, se trošarinski trak v tvornici ne dene na manjše zavoje (steklenice), nego šele na večje (na zaboj). Zato pa mora oni, ki dobi zaboj, pozneje preskrbeti, da se steklenice (manjši zavoji) takoj po prejemu opremijo s trošarinskimi trakovi. Tako se n. pr. tudi pri sladkorju, ki se prodaja v zavojih po 5 kg, označuje v tvornici le zaboj, zabojčki pa se morajo označevati šele po prejemu pri prodajalcu.

Opozarjamo pa, da se zavojčki s kavni nadomestki (cikorijo, sladno ali žitno kavo) ne označujejo več in da zadostuje po novih predpisih velika trošarinska štamplija na zaboju.

Trošarinski žig se uporablja edino pri kresilih.

Trošarinska priznanica je potrebna:

a) za vsako količino sadnega žganja, ki se kjerkoli prevaža ali prenaša,

b) za večje količine piva, špirta in kisove kisline, ki se odpremlja iz notranjščine v kraje v 10 kilometerskem obmejnem pasu ali iz teh krajev v notranjščino, in

c) za večje količine sladkorja in kave, ki se odpremlja iz obmejnih krajev v notranjščino ali pa iz enega obmejnega kraja v drug obmejni kraj.

Glede trošarinskih priznanc glej članek »Novi trošarinski pravilnik« v našem listu štev. 99 in 100 iz leta 1921.

Predpisi o označevanju trošarinskih predmetov so izredne važnosti za vse proizvajalce in prodajalce teh predmetov. Trošarinski predmeti, za

katere je predpisano, da morajo imeti znake (pečate, štamplije, žige) ali trakove ali izprevodnice, spremnice ali potrdila (boleče, priznanice), se namreč po členu 78. trošarinskega pravilnika smatrajo za **tihotapljene**, kjerkoli se zalohijo v prometu ali potrošku brez njih in se **zaplenijo**. Povrh tega se obsodi prodajalec ali lastnik predmeta na plačilo redne trošarine in kazni v višini najmanj petkratnega (pri žganju in vinu dvakratnega) zneska redne trošarine.

Tako n. pr. se onemu, ki bi nesel prijatelju steklenico žganja, pa bi ne imel potrdila pristojnega oddelka finančne kontrole, da je na to žganje trošarina plačana, žganje zapleni in lastnik se kaznuje še s približno 25 do 30 dinarji za liter žganja.

Prodajalci trošarinskih predmetov so s členom 40. trošarinskega pravilnika izrecno zavezani, da se morajo pri kupovanju predmetov, za katere je predpisano trošarinsko označevanje, uveriti, ali so vsi ti predmeti po predpisih označevani ali ne.

Ako prodajalci opazijo pri pregledu kakršnokoli nepravilnost, morajo priobčiti pristojnemu trošarinskemu oblastvu v **48 urah**, odkar so prejeli dolične trošarinske predmete, katero nepravilnost so opazili in od koga so predmete dobili.

(Konec prih.)

M. Savič:

Naša industrija in obrti.

(Nadaljevanje.)

V Dalmaciji se izdeluje od pomorskih višinj, takozv. marask, maraskinov sok, ki se prevreva in oslaja na isti način kakor malinov sok. Ta sok se največ uporablja v Dalmaciji in okolnih krajih. Te vrste višnje rastejo v najkrajševitejših krajih srednje Dalmacije in sicer na otoku Braču, ki se predeluje v Šibeniku in sicer se s tem pečajo Petrovič in brata Mačavulj. V Splitu W. Morpurgo in S. Brajnovič, ki izdelajo letno okrog 500 hl za celo Dalmacijo. Drugače se te vrste višnje sušijo in jih sušene prodajajo v inozemstvo. Izdeluje pa se tudi potom desilacije prevrelih višinj slovihi liker »maraskino.«

V interesu gospodarskega napredka Dalmacije je, da se čimboli razširi v naši državi uporaba višnjevega soka in maraskina.

V Srbiji se izdeluje v vranskem in niškem okraju žganje iz črešenj in sicer v občini humski, kameniški, kenžeselski, matejeviški, malčanski, orehovaški, sičevaški, ostrovaški, jelašnjiški, maloniški in medjurvaški, toda samo za domačo potrebo. To žganje bi lahko služilo za izvoz v inozemstvo, če bi se dobro prežgalo (v Švicu), ker se ga tam zelo cenijo. Ker višnje v Srbiji zelo dobro uspevajo, bi jih bilo treba v svrhu izdelave soka čimveč gojiti, kakor tudi za izdelavo marmelade in kompotov.

Sok od borovnic se uporablja kot vino in zdravilo in ga izdeluje lekarna g. Vladka Bačunoviča v Zagrebu letno okrog 300 litrov. Ker se pojavljajo borovnice pri nas v mnogih gozdovih, bi jih bilo treba nabirati in izdelovati iz njih sok in marmelado. Ker se nahaja v Jelovi gori pri Uličah mnogo borovnic, bi bilo treba, da začne nekdo v Uličah z izdelovanjem tega zdravilnega soka.

V. Produkcija slaščic, bonbonov in kolačev pri nas.

Tovarniška izdelava slaščic, bonbonov in kolačev je razširjena po celi državi, izvzemši Črno goro in Dalmacijo. V Srbiji so tovarne v Beogradu, Skoplju in Bitolju. V Beogradu se nahajajo 3 tovarne in 10 delavnic, a v ostali predvojni Srbiji 25. V južni Srbiji je v Skoplju 10 delavnic za bonbone in 6 slaščičarjev, a v vsakem mesu odnošno trgu se nahajata po eden ali dva izdelovalca bonbonov.

V Beogradu se nahajajo: 1. K. M. Sonda, tovarna kakava, čokolade, bonbonov, umetnega ledu, ki izdeluje do 300.000 kg letno; 2. tovarna bonbonov D. M. Magdiča, izdeluje

letno okrog 50.000 kg bonbonov, med njimi 30.000 kg kisljih bonbonov, (rops-drops), fondantov 10.000 kilogramov, rahafluka 5.000 kg in gumi-bonbonov do 5.000 kg. Sedaj zaposluje 7 delavcev in ko bo napravljena montirana v novi stavbi, bo imel 20 delavcev ter bo potrojil produkcijo; 3. tovarna bonbonov in čokolade Dragoslava N. Radovaničiča, izdeluje letno 60.000 kg raznih bonbonov, 10.000 kg rahafluka, pet lisoč kilogramov rumenega sladkorja, 8.000 kg džetenalve in čokolade in 2.000 kg raznih slaščic; 4. Lečmenica in Albala od izbruha vojne ne obratujeta več. Lazič, Dogu in Čonesku v Skoplju izdelujejo sedaj vsega skupaj okrog 20.000 kg in sicer 8.000 kg bonbonov, 10.000 kg rahafluka in 2.000 kg malinovega soka. Pred vojno so več producirali, ko pa so bili med vojno internirani, so jim oropali obrate.

V Bitolju je tovarna Gerasima Sotiroviča, ki producira letno 24.000 kg blaga, od česar pripade 15.000 kg na bonbone, 7.000 kg na rahafluk, 1.500 kg na slaščice in 500 kg na maline. Ta tovarna je izdelovala v turški dobi dnevno po 2.000 kg bonbonov in rahafluka, ker je izdelovala 90% za mesta, ki so pripadla Grčiji in Albaniji, je izgubila sedaj $\frac{10}{20}$ svojih konzumentov. Edina pomoč bi bila, da bi se ji dovolil uvoz in izvoz na predelavo, kar je lahko mogoče. Obratovališčem v južni Srbiji mnogo škoduje tihotapljenje tega blaga iz Soluna. (Dalje prih.)

TRBOVELJSKI PREMOG IN DRVA

ima stalno v zalogi vsako množino

Družba „ILIRIJA“, Ljubljana

Kralja Petra trg 8. Telefon št. 220.

Mednarodni devizni trg do srede maja.

Mir na mednarodnih deviznih trgih je prav občutno motil padec marke že v zadnjih dneh aprila, še bolj pa v začetku maja. Deset do enajst tednov je bila ostala večina evropskih vrednot razmeroma stabilna, v zadnjih dnevih aprila so šla istočasno občutno nazaj plačilna sredstva na Nemškem, Francoskem, v Belgiji, Italiji in Poljski, na drugi strani so pa šle kvišku danska, norveška, švicarska in angleška vrednota. Najbolj stabilne so ostale od slabih še zmeraj avstrijska, estonska in latvijska, od dobrih pa Novi York, Amsterdam in Stockholm.

Ameriški dolar je tudi v zadnjih mesecih in tednih obdržal na mednarodnih deviznih trgih svoje vzorno stališče, le prav mimogrede je štokholmska deviza prekoračila njegovo pariteto. Sredi februarja je bilo pač opaziti majhno nazadovanje dolarjevega kurza v Londonu in Amsterdamu in s tem v zvezi dviganje tujih deviz v Novem Yorku, a samo majhno zvišanje diskontne mere od 4 na $4\frac{1}{2}$ % potom Federal-Reserve-bank je vse zopet izenačilo. Od srede februarja naprej je dolar stalno trden; to nam bo bolj razumljivo, če beremo par števil iz ameriškega gospodarskega življenja. Eksporit Zedinjenih držav je bil leta 1922 za 54% večji kakor leta 1913, uvoz zlata v Ameriko je bil pa leta 1922 več kot štirikrat tako velik kakor leta 1913; znašal je mesečno 22 milijonov dolarjev, leta 1913 pa 5.3. Novojoški trg postaja od tedna do tedna bolj pomemben, v isti meri, kakor se pojavlja nesigurnost curiškega trga.

Deviza London je prekoračila letošnji višek sredi marca. Neprestano se dvigajoč je došla 10. marca curiško pariteto in je dosegla istega dne v Novem Yorku z 4.71 stališče, ki je bilo samo za okoli 3% nižje kakor pariteta. Sitnosti s Turčijo in ultimatum Rusiji so to devizo nekoliko oslabili. V prvi polovici maja so trgovali v Novem Yorku z angleškim funtom po 4.60 do 4.62, za tri odstotke nižje, kakor dva meseca prej.

Tudi švicarski frank je šel v zadnjih dveh mesecih nazaj, še bolj ka-

kor angleški funt. Gospodarska kriza, ki traja v Švici že štiri leta, deloma ravno vsled visoke švicarske valute, je morala slednjič vendarle vplivati na valuto; že iz tega vzroka, ter je bila trgovska bilanca od leta do leta bolj pasivna in eksportnih valut ni bilo skoraj nič več dobiti. Dokler je bil primanjkljaj pasivne trgovske bilance izenačen po dotoku kapitala iz srednjeevropskih dežel, toliko časa švicarski frank ni mogel izgubiti na vrednosti; prišel je pa čas, ko je morala Nemčija za nakup angleškega premoga in švedskega železa spreminiti svojo imovino v frankih v angleške funte in švedske krone, ko je morala Avstrija ob bližajočem se roku posojila zveze narodov oddati svoje shranjene švic. franke; tedaj je morala iti deviza v Curihu občutno nazaj. Dočim je notiral 1. marca švicarski frank v Novem Yorku 18.76, je notiral 11. maja samo 17.95, to je za okoli pet odstotkov manj. V Curihu gredo vse dobre valute izdatno kvišku; celo angleški je šel v istem času, ko je izgubil v Novem Yorku tri odstotke na kurzu, od 25.22 na 25.67.

Francoski frank je prekoračil najnižje stališče 31. januarja; takrat je bil v Novem Yorku 5.90 $\frac{1}{2}$, v Londonu 80, v Curihu 31.80. Francoska vlada ga je pa podprla; to je bilo tem lažje, ker se je Francija glede nekkih papirjev z angleško banko prav ugodno pogodila. S francoskim se je dvignil v istem času tudi belgijski frank. Zasedba Poruhra je potisnila francoski frank sicer za 50% nazaj, a si je spet opomogel in je danes samo še za 12 odstotkov nižji kakor koncem decembra 1922. Nasprotno je šla pa nemška marka po dvamesečni stagnaciji v prvi polovici maja zopet na pehino do šestine tiste vrednosti nazaj, ki jo je imela pred zasedbo Poruhra.

Deviza Amsterdam je bila v zadnjih mesecih zelo stabilna. Sredi februarja so povpraševali po holandskem goldinarju posebno v Berlinu, kar je to devizo mimogrede prav izdatno dvignilo. Aprila in pa maja je imela pa zopet tisti kurz, kakor ga je imela v zadnjih mesecih leta 1922 in januarja 1. 1923.

Razvoj deviz severnih evropskih držav gre v zadnjih mesecih zmeraj bolj narazen. Švedska vzorna vrednota je pretežno stabilna, ima pa tendenco za dviganje in dolar je zlasti meseca marca nasprotnje oslabil. Začetkom leta je notirala švedska krona v Novem Yorku 27.—, v prvih dneh februarja pa 25.98, koncem aprila in v začetku maja pa zopet 26.75 do 26.81. Izvoz lesa iz Švedske v Ameriko je še zmeraj zelo velik, tudi izvoz rudnin od ruhrske zasedbe naprej neprestano raste. Nasprotno kakor švedska krona se pa razvijata norveška in danska vrednota. Posebno deviza Kristijanija — norveška — je izgubila v zadnjih dneh zelo veliko; v prvi vrsti pač zato, ker se je pojavila v zadnjih dnevih aprila plačilna nezmožnost dveh norveških velebank; potem je pa na Norveškem in tudi na Danskem trajna gospodarska kriza, izražena v pasivni trgovski bilanci in v brezposelnosti. Pariteta deviz v Novem Yorku je 26.80; kako se giblje kurz švedske krone, smo že videli; danska deviza je bila začetkom januarja v Novem Yorku 20.50 do 20.60, v prvi polovici maja pa samo še 18.60. Norveška je pa notirala še manj, 19.11 in 16.80.

Značilno krepkost kaže v zadnjih mesecih finska vrednota. Od začetka leta se je do 7. marca neprestano dvigala, od 2.3 do 2.8 v Novem Yorku, in se sedaj drži na približno 2.76. Tudi finski eksport v Ameriko trajno narašča, posebno les, finska trgovska bilanca je bila lansko leto prvič po letu 1918 zopet aktivna. Finska banka se z veliko energijo drži politike deflacije.

Ostale tri druge ruske nasledstvene države — Estonska, Latvija in Litva — so napravile v svojih vrednotah v zadnjem času istotako končoveljavno red. Devizi Riga in Re-

val — latvijska in estonska — sta bili v zadnjem času zelo stabilni. Ruskim obrobim državam pride posebno prav posredovalna trgovina med zahodnimi evropskimi državami in med Rusijo, potem pa tudi veliki eksport poljedelskih produktov — surovo maslo, pšenica in rž.

(Konec prih.)

Izvoz in uvoz.

Izvoz rib iz Italije v Čehoslovaško. Med italijansko in čehoslovaško železniško upravo je dosežen sporazum, za transport svežih rib iz Jadrana na Čehoslovaško. Tako bodo imeli v Pragi vsak dan sveže ribe, nakupljene od italijanskih ribičev. Naše prometne nepravilike nam ne dopuščajo izvažati rib iz našega morja v inozemstvo. Tako delajo to na naš račun Italijani. Morda počasi sprevidimo, kako nujno potrebno je, da se uredijo jugoslovanske prometne razmere.

Zastopstvo za uvoz krmila za živino in umetnega gnojila iz Francije išče za naše kraje francoska tvrdka. Natančnejši naslov je interesentom na vpogled pri trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani.

Prepoved uvoza sladkorja v Poljsko. Poljska vlada je z dne 1. junijem prepovedala uvoz sladkorja v Poljsko.

Narodno gospodarske zadeve. Trgovina.

Konkurz manufakturne trgovine v Novem Sadu. Veletrgovina z manufakturnimi »Zaharijevič in Trušič« v Novem Sadu je proglasila konkurz. Pasiva znašajo 12 in pol milijona dinarjev.

Industrija.

Trboveljska premogokopna družba v letu 1922. O 50. občnem zboru Trboveljske premogokopne družbe je izšlo sledeče poročilo: Družba praznuje sedaj 50 letnico svojega obstoja. Ustanovljena v dobi skoro katastrofalne gospodarske krize se je z največjimi težkocami, hvala doslednemu vodstvu, povzpela iz skromnih počelkov do znanega podjetja ter si pridobila ugodno pozicijo. Kakor v prejšnjih tako so bila tudi v pretečenem letu osredoločena stremjenja družbe na to, da z novimi napravami in izboljšanjem starih preskrbi za čim večjo produkcijo. Z zadovoljstvom se mora ugotoviti, da je uspeh tozadevnih odredb viden v znatni meri že v poročilnem letu. V svrhu sanacij delavskih stanovanjskih razmer so se v večjem obsegu dogradile nove stavbe, kar namerava družba storiti tudi v bodoče, da lahko nudi delavstvu udobnost proslornih in zdravih stanovanj. Rudniki so producirali 1,172.726 ton premoga, kar znači v primeru z letom 1921, ko se je proizvedilo 1,001.639 ton, okroglo 170.000 ton (17%) več. Cementarna v Trbovljah je izdelala 1557 vagonov cementa. Apnenice v Zagorju so pa izdelale in razpečale 1861 vagonov apna. — Za letoče leto se nadeja družba nadaljnega bistvenega zvišanja produkcije premoga, čeprav se bosta mogla rudnika Rajhenburg in Laško z večjimi proizvodnimi količinami slaviti v proračun šele počenši z letom 1924. Ker sedanja delniška glavnica ne sloji v nobenem razmerju z znatno zvišanim obsegom prometa in nikakor ne zadošča neprimerno naraslim mezdam, materijalnim cenam, stroškom za investicije in drugim izdalkom je sklenil občni zbor povišati delniško glavnico, in sicer z izdajo novih 500.000 delnic, tako da znaša nova delniška glavnica 50,000.000 Din. Glede uporabe dobička se je sklenilo: 1. Nakazali penzijskemu zavodu družbinih uradnikov in slug 750.000 Din. — 2. Vložiti v rezervni fond 1,000.000 Din. in 3. po izplačilu lantijem glasom pravil izplačati dividendo od 25 Din za delnico. Kupon št. 10 se bo vnovčil počenši od 1. junija t. l. pri Slavenski banki in vseh njenih podružnicah.

Denarstvo.

Oblok bankovcev v Avstriji, Franciji in Nemčiji. V Avstriji se je oblok bankovcev po izkazu z dne 31. maja povečal za 253 milijard na 4837 milijard Ka. V Franciji se je po izkazu istega dne povečal oblok bankovcev za 354.84 milijonov na 36.740,940,980.000 frankov. Kakor poročajo iz Berlina, se je pa samo v zadnjem tednu maja povečal ob-

Ilek bankovcev za 977.10 milijarde na 8563.75 milijarde mark. Pod takimi pogoji akcija, ki jo baje namerava započeti Državna banka za podpiranje marke, ne more uspeti. Pričakovali je, da bo marka naslednje dni doživela ponovne rapidne padce.

Vrednost nemške zlate marke. Nemška državna banka je kupovala te dni zlatnike po 20 mark s' 260.000 markami v papirju. Srebrn denar pa je plačevala s 5000 kratno nominalno vrednostjo papirja.

Carina.

Carina na meso odpravljena v Italiji. Italijanski ministrski svet je v svrhu ublažitve draginje sklenil, da se odpravi uvozna carina na zmrzlo meso, konzervno meso, konzervne ribe in živo živino.

Promet.

Prometne omejitve. Obratno ravnateljstvo južne železnice v Ljubljani naznanja: Prometni omejitvi za Hartberg in Neunkirchen Landesbahn, razglašeni v »Objavi št. 5.« pod točkama 21 in 25, razveljavimo. Nadalje se razveljavlja prometna omejitev za postajo Nagytefeny, razglašeno z brzojavko št. 1809 z dne 18. maja t. l.

Sprejemanje necarinske robe za Siskak. Obratno ravnateljstvo južne železnice naznanja: Sprejemanje in odpošiljanje necarinske sporovozne robe v vozovnih nakladah za Siskak loko kakor tudi carinanje pošiljk pri uvozu in izvozu v Sisku je zopet dovoljeno.

Književnost.

Naša kemična industrija. Pod tem naslovom je izdal dr. Vladimir Njegovan v nakladi »Jugoslovenskog Lloyd« v Zagrebu drobno knjižico 58 strani, v katerih prikazuje v preglednih obrisih razmah naše kemične industrije na te-

melju obširnih del dr. Branka Lazareviča, Jose Lakatoša, Milivoja N. Saviča in deloma tudi lastnih informacij. Statistični podatki so ohlapni, ker se ljudi ta panoga naše industrije neprestano razvija. Knjižica nima znanstvenega značaja, pač pa spada v zelo koristno propagandno književnost. Ta kemična industrija se je začela tako lepo razvijati, da ulegne pošasti poleg poljedelstva najvažnejši činitelj našega narodno-gospodarskega razvoja. Posebno še zaradi tega, ker je naša država zelo bogata na najrazličnejših sirovinah in prirodnih silah. Iz tega prikaza izhaja, da se dovršen del te industrije nahaja v tujih rokah, kar bi se moralo iz ozira na našo narodno obrambo preprečiti.

Razno.

Jugoslovanska zveza za tujski promet v Sloveniji. (Tourist - Office) v Ljubljani se je iz dosedanjih prostorov na Dunajski cesti št. 18 preselil v nove prostore na Aleksandrovi cesti št. 8, v poslopje Prve hrvatske štedionice ter uraduje tam od 8. do 12. ter 3 do 5. ure.

Kreditni zavod za italijansko delo v inozemstvu. Italijanski ministrski svet je odobril načrt za ustanovitev Narodnega kreditnega zavoda za italijansko delo v inozemstvu, ko bo podpiral italijanska podjetja v kolonijah in inozemstvu. Zavod se organizira kot anonimna delniška družba s 100 milijoni kapitala, delnice po 50 lir vsaka. Zavod bo imel svoj sedež v Rimu, po izseljeniških centrih, doma in v inozemstvu pa zastopstva in agenture.

Plačilo prometnega davka na Madžarskem odgodoeno. Finančni minister Kalay je izdal dne 10. t. m. naredbo, po kateri se vsi termini za plačevanje prometnega davka od strani zastopnikov inozemskih firm podaljša do 1. avgusta.

III. Ljubljanski velesejm

od 1. do 10. septembra 1923.

S hitrimi koraki se bliža čas III. Ljubljanskega vzorčnega velesejma. Število prijav vsaki dan raste in je le še malo razstavnega prostora v paviljonih na razpolago. Za to vabimo vse one, ki nameravajo razstaviti, pa se še niso prijavili, naj ločim preje store, ker se prijavni rok koncem tega meseca brezpogojno zaključuje in se bo razstavnih prostor, kar bi ga še preostalo, dal na razpolago inozemski industriji, ki se je letos prijavila v še večjem številu kot lani.

Po soglasni sodbi domačih in tujih posetnikov je lanska velesejmska prireditelj v vsakem pogledu dobro izpadla. Za to vlada za letošnji jesenski velesejm še večje zanimanje. Obisk bo še močnejši nego lani, posebno iz južnih krajev naše države, od kjer se pripravljajo že posebni vlaki obiskovalcev. — Tudi iz inozemstva sta napovedana dva posebna vlaka.

Skrbeli moramo zato, da pokažemo svetu na kako visoki stopnji že stoji jugoslovanska industrija, obrt in trgovina. Ponovno vabimo vse pridobitne kroge, da nas v tem stremljenju v njih iasno korist podpro ter se pravočasno prijavijo kot razstavljalci.

Vse informacije daje drage volje in brezplačno pismeno in ustmeno Urad Ljubljanskega velesejma v Ljubljani, Gosposvetska cesta (telefon int. 140).

Tržna poročila.

Novosadska blagovna borza 9. junija. Pšenica baška 77-78 kg 2 vagona 430, banatska 76-77 kg 2 vagona 425, ječmen baški 64-65 kg pol vagona 285, oves 287.50. Koruza baška, 16 vagonov 215.50-257.50, baška okrogla 262.50, baška za juni 40 odst. kasa, 10 vagonov 260. Moka baška »0« ponudba

645, »6« ponudba 490. Otrobi baški (južna vreča) ponudba 135, papirnate vreče 130. Tendenco nespremenjena.

Zagrebski trg. Koncem tedna je skromno padanje cen kolonialnih in špeterijskih robu ustavljeno. Variacije v kurzu naše valute so trgovini znatno škodile. V soboto notira sladkor v kockah 25.50, kristalni 23.75, kava Rio dobra 37.50, Santos jako lepa 42, riž Burma la 8.50, japonski glace 11.50, masla ameriška v sodih po 50 kg po 31.50, olje 31-32, čaj extra orange Peccole 67, Souchong 60. Na manufakturnem trgu vlada vsled kolebanja dinarskega kurza nesigurnost. Cene so padle v zadnjih dneh za 20 odst., sedaj pa vnovič naraščajo. Splošna neorijentiranost.

Zagrebski tedenski sejem (9. t. m. Razmeroma slab. Prodajala se je predvsem bosanska živina, polovica za izvoz. Cene so nekoliko poskočile.

Kožni trg: Na domačem trgu se mnogo povprašuje po težkih surovih kožah. V Sloveniji (Mariboru) so zadnje dni notirale: konjske kože komad 175, goveje kože kilogram 17.50-18.75, telečje 25, svinjske 7.50, goveje usnje 105-160, podplati 100-140 Din za kg. V Hrvatski notirajo izdelane kože: kruponi domači 103-107, inozemski 107-110, vache 65-75, vratovi 45-50, okrajci 35-38, kravje usnje žollo 85-95, črno 80-90, box domači 23-28, inozemski 29-35 dinarjev. — Avstrija: Cene čvrstih (v li-sočih ka) goveje kože 16-18 po kg, konjske 175-180 po komadu, telečje 150-165, ovčje 32-35, zajčje 18-20, jagnečje 16 po komadu; izdelane kože: kruponi 68-70, vratovi 27-30, likarček črni 48-55, kravji box 14-16, telečji box črni 19-20, chevreaux črni 15-20.

Italija: Cene v lirah: goveje kože težke preko 30 kg 6-6.50, lažje pod 30 kg 5.70-5.80 za kg brez rogov, jagnečje kože 90-120 kg teže 13-14 komad.

VINO CET
tovarna
vins kea kisa, d. z. o. z., Ljubljana, nudi
: najfinejši in najokusnejši :
namizni kis iz pristinega vina.
ZAHTEVAJTE PONUDBO!
Tehnično in higijenično najmodernejše urejena kisarna v Jugoslaviji.
Pisarna: Ljubljana, Dunajska cesta št. 1a, II. nadstropje.

PALMA
kaučuk potpetnike in potplate
Prednosti!
Ceneje in znatno trajnije nego od kozel
Varstvo proti vlagi i mrazal

Ivan Jax in sin
Ljubljana, Gosposvetska c. 2.
Kolesa
Ceniki zastoj in franko. Začasno znižane cene. iz prvih tovarov: Dürkopp, Styria, Waffenrad.

AVTOMOBILE
TOVORNE
OSEBNE
RABLJENE
J. GOREC
LJUBLJANA
PALAČA LJ. KRED. B.

Veletrgovina
A. Šarabon
v Ljubljani
priporoča
špeterijsko blago
raznovrstno žganje, moko in deželne pridelke, raznovrstno rudniško vodo.
Lasna pražarna za kavo in mlin za dišave z električnim obratom.
Ceniki na razpolago.

Na veliko in malo!
Priporočamo: galanterijo, nogavice, potrebščine za čevljarje, sedlarje, rinčice, podloge (belgier), nadalje potrebščine za krojače in šivilje, gumbe, sukanec, vezanine, svilo, tehnične decimalne in balančne najceneje pri
JOSIP PETELINC
Ljubljana, Sv. Petra nasip 7.

J. BALOH
galanterija, drobnarije, papir, pletarski izdelki
Na debelo in drobno
MARIBOR, Grajski trg 3

Pristopajte kot član k društvu **Trgovska Akademija!**

Veletrgovina s papirjem, pisalnimi in risalnimi potrebščinami, knjigarna, umetnine in muzikalije
Goričar & Leskovšek
Celje
je najugodnejši vir nakupa za trgovce.

TVRDKA
FR. KS. SOUVAN
OBVEŠČA CENJENO OBČINSTVO O DOVRŠENI OTVORITVI NJENE NA NOVO UREJENE DETAJLNE TRGOVINE V LJUBLJANI NA MESTNEM TRGU ŠTEV. 24.

PRODAJALO SE BO OB TEJ PRILIKI DO NADALJNEGA PO ZNIŽANIH CENAH, NA KAR SE CENJ. OBČINSTVO OPOZARJA.